

Sygn. akt III Ca 55/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Magdalena Hupa-Dębska

Sędzia SO Krystyna Hadryś

Sędzia SR (del.) Roman Troll (spr.)

Protokolant Wioletta Matysiok

po rozpoznaniu w dniu 1 kwietnia 2015 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa L. G.

przeciwko T. G.

o uchylenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 14 października 2014 r., sygn. akt IV RC 1154/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Roman Troll SSO Magdalena Hupa-Dębska SSO Krystyna Hadryś

Sygn. akt III Ca 55/15

UZASADNIENIE

Powódka T. G. pozwem z dnia 17 grudnia 2013 r. wniosła o podwyższenie alimentów od pozwanego L. G. z kwoty 400 zł do kwoty 600 zł począwszy od dnia złożenia pozwu. W uzasadnieniu podnosząc, że pozwany jest w związku z inną kobietą oraz zmienił pracę, a wobec tego poprawiła się jego sytuacja bytowa i materialna; natomiast powódka jako rencistka i z powodu złego stanu zdrowia nie jest w stanie podjąć żadnej pracy, a wzrosły koszty jej utrzymania.

W odpowiedzi na pozew pozwany pozwem wzajemnym z dnia 22 kwietnia 2014 r. wniosł powództwo wzajemne, w którym domagał się oddalenia powództwa głównego oraz ustalenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego L. G. względem T. G. ustalonego wyrokiem Sądu Rejonowego w Rybniku sygn. akt IV RC 1032/06/6 od dnia wytoczenia powództwa wzajemnego. W uzasadnieniu zaprzeczył twierdzeniom powódki i wskazał, że jego aktualne dochody oraz sytuacja majątkowa nie pozwalają na dalszą jej alimentację; zarzucił również, że ta uzyskała dochód ze sprzedaży mieszkania, w którym to udział uprzednio pozwany jej podarował. Jako uzasadnienie powództwa wzajemnego podniósł, że upłynął 5 letni termin obowiązku alimentacyjnego przewidziany w art. 60 § 3 k.r.o.

Powódka ostatecznie sprecyzowała, że domaga się alimentów w kwocie po 500 zł miesięcznie w miejsce alimentów ustalonych na rzecz powódki na mocy ugody z dnia 15 maja 2012 r. zawartej w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w Rybniku w sprawie IV RC 56/12/2 na kwotę po 400 zł miesięcznie, a tym samym przedłużenie okresu pięcioletniego przewidzianego w treści art. 60 § 3 k.r.o. ze względu na wystąpienie szczególnych okoliczności po stronie powódki oraz wniosła o oddalenie powództwa wzajemnego. W uzasadnieniu wskazała, że jej schorzenie w postaci depresji zostało zdiagnozowane w 1990 r., a aktualnie pojawiły się kolejne schorzenia w postaci: zapalenia żył i zakrzepicy zdiagnozowane w marcu 2014 r., które generują koszty leków w kwocie około 100 zł miesięcznie, a wzrosły również ogólne koszty jej utrzymania; natomiast z powodu stanu zdrowia nie jest w stanie podjąć żadnej pracy, co powoduje, że po jej stronie występują szczególne okoliczności uzasadniające przedłużenie okresu pięcioletniego obowiązku alimentacyjnego.

Ostatecznie w piśmie procesowym z dnia 11 lipca 2014 r. pełnomocnik L. G. sprecyzował powództwo wzajemne domagając się uchylenia obowiązku alimentacyjnego ustalonego ugodą zawartą w sprawie IV RC 56/12/2.

Wyrokiem z dnia 14 października 2014r. Sąd Rejonowy w Rybniku oddalił powództwo T. G. o podwyższenie alimentów (pkt 1), oddalił powództwo wzajemne L. G. o uchylenie obowiązku alimentacyjnego (pkt 2), zasądził od powódki T. G. na rzecz pozwanego L. G. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w sprawie o podwyższenie alimentów (pkt 3), zasądził od powoda wzajemnego L. G. na rzecz pozwanej wzajemnej T. G. kwotę 600 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w sprawie o uchylenie (pkt 4).

Wyrok ten zapadł przy następujących ustaleniach faktycznych: małżeństwo stron zostało rozwiązane wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek (...) w R. z dnia 24 listopada 2007r. sygn. akt II RC 1154/08 bez orzekania o winie, a alimenty w dotychczasowej wysokości, w kwocie po 400 zł miesięcznie, zostały ustalone ugodą z dnia 15 maja 2012 r. zawartą w toku sprawy prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Rybniku sygn. akt IV RC 56/12/2, a wówczas T. G. pozostawała rencistką, leczyła się na nawracającą depresję, uzyskiwała rentę w wysokości 619 zł miesięcznie netto, opłacała czynsz za mieszkanie w wysokości 231 zł, wodę 34 zł co drugi miesiąc, prąd 54 zł co drugi miesiąc, leki 100 zł miesięcznie, wyżywienie 200 zł miesięcznie, nie precyzowała innych kosztów wskazując, że nie stać jej na zakup odzieży. Pozwany w tamtym okresie zamieszkiwał samodzielnie w S., w mieszkaniu własnościowym, gdzie opłaty wynosiły 350 zł miesięcznie, był zatrudniony jako kierowca uzyskując dochód około 1760 zł netto miesięcznie.

T. G. ma aktualnie lat 57, pobiera świadczenie w formie renty od dnia 1 stycznia 1992 r., a od czasu uzyskania świadczenia nigdy już nie pracowała, renta wynosi 642 zł netto miesięcznie; w roku podatkowym 2013 osiągnęła dochód w wysokości 8802 zł pomniejszony o podatek dochodowy w wysokości 346 zł, nie korzysta z pomocy (...), nie posiada konta bankowego, nadal nieprzerwanie od 1991 r. leczy się na depresję, a nadto na: cukrzycę i nadciśnienie zdiagnozowane w 2009 r., żylaki kończyn dolnych ustalone w 2014 r., ale to depresja uniemożliwia jej podjęcie dodatkowego zatrudnienia, przy czym stan jej zdrowia psychicznego wymaga pomocy ze strony dzieci – w szczególności dotyczą ją stany lekowe utrudniające opuszczenie mieszkania. Jej miesięczne koszty utrzymania obejmują: czynsz za mieszkanie 276 zł, gaz 40 zł, prąd 52 zł, wyżywienie 400 zł (deklarowano 600 zł), środki czystości 50 zł (deklarowano 100), odzież 50 zł (deklarowano 150), lekarstwa 200 zł (deklarowano 300, w tym leki na zakrzepicę około 100); co daje łącznie około 1050 zł; aktualne dochody nie pozwalają jej na zakup wszystkich leków, bo wówczas nie starcza jej na zakup żywności. T. G. posiada dwóch synów z pierwszego małżeństwa: jeden z nich korzysta z pomocy opieki społecznej, nie posiada zatrudnienia, a drugi jest niepełnosprawny i korzysta ze świadczenia w kwocie 650 zł miesięcznie, zaś wspólna córka stron – J. A. ma 28 lat, jest zamężna, posiada dwoje małoletnich dzieci i nie pracuje.

L. G. ma aktualnie 54 lata zamieszkuje w S., pracuje w (...) G. jako kierowca na pełny etat uzyskując dochód w wysokości około 2200 zł miesięcznie, posiada mieszkanie własnościowe o pow. 43 m² w starym budownictwie, bez łazienki. Miesięczne koszty utrzymania pozwanego to: czynsz około 160 zł, prąd 60 zł, gaz 40-60 zł, wywóz śmieci 10 zł, telefon 50 zł, leki 100 zł, rata kredytu na samochód nabyty na potrzeby dojazdu do pracy to kwota 170 zł, koszty dojazdu do pracy to 300-400 zł, koszty napraw samochodu to około 100 zł miesięcznie, koszty wyżywienia co najmniej 400 zł miesięcznie, co daje łącznie kwotę około 1500 zł.

Po orzeczeniu rozwodu strony dokonały częściowego i nieodpłatnego podziału majątku wspólnego z dnia 18 lutego 2009 r., na podstawie którego L. G. przeniósł na T. G. posiadany udział, który mu przysługiwał we własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego stanowiącego majątek dorobkowy byłych małżonków. T. G. w dniu 22 września 2011 r. zbyła owo mieszkanie za cenę 99000 zł i nabyła kawalerkę za kwotę 73000 zł, a pozostałe pieniądze przeznaczyła na remont nowo nabytego mieszkania oraz zakup wyposażenia, przy czym dokonała w 2012 r. darowizny na rzecz wspólnej córki stron tj. J. A. w kwocie 9600 zł przeznaczonych na wyremontowanie jej mieszkania. Sąd Rejonowy ocenił dokonanie owej darowizny jako nieuzasadnione uszczuplenie majątku T. G., sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, ale możliwe do zaakceptowania w sytuacji pomocy ze strony obdarowanej i wówczas nakładające na J. A. obowiązek udzielania pomocy finansowej matce w granicach wzbogacenia np. poprzez udzielanie posiłków, tym bardziej, że córka widuje się z matką codziennie; dlatego też zaliczono do możliwości majątkowych powódki jej roszczenie o świadczenie posiłków udzielane przez córkę w kwocie po 100-200 zł miesięcznie. Oznacza to, że w ten sposób winna pomniejszyć koszty utrzymania, a w tej sytuacji posiadane środki pozwolą również na zakupienie wszystkich lekarstw i diety cukrzycową.

Przy tak ustalonych okolicznościach faktycznych Sąd Rejonowy na podstawie art. 138 k.r.o. w związku z art. 60 § 1 i 3 k.r.o. i art. 133 § 2 k.r.o. orzekł jak w sentencji wskazując, że: żądanie podwyższenia alimentów w kwocie po 500 zł miesięcznie nie jest zasadne, gdyż powódka uzyskuje aktualnie rentę i alimenty w łącznej wysokości około 1040 zł miesięcznie, a wysokość tych świadczeń wystarcza na pokrycie usprawiedliwionych kosztów jej utrzymania ustalonych na kwotę około 1050 zł w sposób zabezpieczający ją przed stanem niedostatku. Powódce brakuje na zakup wszystkich lekarstw, ale jest to wynikiem jej nieroztropnej darowizny dokonanej z uszczerbkiem dla niezbędnych kosztów utrzymania i braku wykorzystania roszczenia wobec córki o wsparcie w granicach wzbogacenia. Ponadto wskazał, że zachodzą wyjątkowe okoliczności uzasadniające przedłużenie okresu trwania obowiązku alimentacyjnego wobec powódki, chodzi o jej chorobę psychiczną i pozostałe schorzenia mające charakter stały, przy czym depresja i pozostałe choroby, za wyjątkiem zakrzepicy zaistniały przed upływem trwania owego okresu pięcioletniego obowiązku alimentacyjnego, zaś choroba psychiczna w postaci depresji istniała już w latach 90-tych, a zatem trakcie trwania małżeństwa, zaś jej przebieg – w tym próby suicydalne, o których wspomina dokumentacja medyczna – przejście na rentę i brak jakiegokolwiek zatrudnienia niewątpliwie były znane L. G. w czasie trwania małżeństwa.

Sąd Rejonowy wskazał także, że obowiązek alimentacyjny między rozwiedzionymi małżonkami stanowi kontynuację obowiązku alimentacyjnego istniejącego w czasie trwania małżeństwa, a rozwiązując małżeństwo przez rozwód w oczywisty sposób T. G. została w jej sytuacji życiowej narażona na stan niedostatku, a owa sytuacja nie uległa zmianie pomimo upływu pięcioletniego okresu; jej przyczyną jest jednak przede wszystkim stan zdrowia psychicznego, który uniemożliwia jej zatrudnienie i ta okoliczność uzasadnia oddalenie powództwa wzajemnego, co zarazem oznacza przedłużenie w sposób bezterminowy (pod warunkiem niedostatku) obowiązku alimentacji po stronie L. G. (w zakresie jego możliwości majątkowych).

Podnoszony w powództwie argument, że powódka posiada dorosłe dzieci, które również obciąża obowiązek alimentacyjny jest nietrafny, albowiem w pierwszej kolejności ów obowiązek winien realizować były małżonek, za wyjątkiem kwestii rozliczenia wzbogacenia córki J. A.. Obowiązek alimentacyjny dalszych krewnych aktualizuje się tylko wówczas, gdy zobowiązany w bliższej kolejności „nie jest w stanie uczynić zadość swemu obowiązkowi” (art. 132 k.r.o.).

Wobec przegrania procesu w zakresie powództwa głównego na rzecz L. G. od T. G. na mocy art. 98 k.p.c. zasądzono kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów ustanowienia pełnomocnika w sprawie. Natomiast wobec oddalenia powództwa wzajemnego na rzecz pozwanej wzajemnie od powoda wzajemnego zasądzono na podstawie art. 98 k.p.c. zasądzono kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w sprawie.

Apelację od tego wyroku złożył L. G. zaskarżając go w części obejmującej punkty 2, 3 i 4 sentencji wyroku, czyli oddalającej powództwo wzajemne o uchylenie obowiązku alimentacyjnego i zasądzającej koszty postępowania w sprawach rozpoznawanych przez Sąd Rejonowy. Zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisów

postępowania, a to: art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i pominięcie dowodów:

- z dokumentu polisy OC na okoliczność wysokości poniesionej przez powoda wzajemnego składki na ubezpieczenia OC pojazdu mechanicznego,
- z dokumentu książki serwisowej wraz paragonami fiskalnymi prowadzonej dla pojazdu marki V. (...) na okoliczność dokonywanych przez powoda wzajemnego napraw i przeglądów tego pojazdu oraz ponoszonych w tym celu kosztów jego eksploatacji,
- z dokumentu w postaci zaświadczenia lekarskiego z 4 lipca 2014 roku na okoliczność stanu zdrowia powoda wzajemnego i zdiagnozowanej u niego nadciśnienia tętniczego, rwy kulszowej obustronnej, nerwicy, niezbyt błony śluzowej żołądka, wymaganego systematycznego podawania leków,
- z dokumentów w postaci rachunków nr (...) na okoliczność ponoszonych przez powoda wzajemnego kosztów zakupu karnetu na bieżnię i jego rehabilitacji,
- z dokumentów w postaci przeglądu samochodu osobowego powoda wzajemnego z 26 czerwca 2014 roku wraz z paragonem fiskalnym na okoliczność ponoszonych przez powoda wzajemnego kosztów uzyskania przychodu, wynikający z napraw i amortyzacji pojazdu, którym porusza się do pracy,
- z dokumentów w postaci faktury VAT (...) z dnia 20 sierpnia 2009 roku na okoliczność ponoszonych przez powoda wzajemnego kosztów zakupu opału na zimę,
- z dokumentów postaci dostawy wyrobów węglowych Dd/11 44/12 wraz z paragonem fiskalnym na okoliczność ponoszonych przez powoda wzajemnego kosztów zakupu opału,
- z wyceny wstępnej S. (...) z dnia 6 września 2014 roku na okoliczność wymaganych prac serwisowych samochodu osobowego powoda wzajemnego, którym codziennie dojeżdża do pracy, a także kosztów czynności warsztatowe i części zamiennych,
- z książki naprawy wraz z paragonem fiskalnym z dnia 6 września 2014 roku na okoliczność wykonania przez powoda częściowych napraw samochodu osobowego oraz poniesionych w tym celu kosztów,
- z harmonogramie spłat kredytu na okoliczność pozyskania przez powoda wzajemnego dodatkowej kwoty pieniężnej w celu wykonania napraw samochodu osobowego oraz zakupu opału na zimę, skonsolidowania zadłużenia oraz miesięcznej raty kredytu i okresu kredytowania.

Zarzucił jednocześnie naruszenie przepisów postępowania, a to: art. 233 k.p.c. w związku ze sprzecznością poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikającą z przyjęcia, że powód wzajemny jest w stanie łączyć na utrzymanie pozwanej wzajemnej bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania siebie, a dalsza alimentacja nie spowoduje niedostatku po jego stronie oraz, że pozwana wzajemna znajduje się w niedostatku pomimo otrzymywania renty z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; art. 98 k.p.c. poprzez błędne ustalenie kosztów procesów w sprawie, albowiem pozwana wzajemna uległo w całości w sprawie z powództwa głównego i sąd powinien zasądzić od niej na rzecz pozwanego kwotę 600 zł, gdyż wartość przedmiotu sporu to kwota 2400 zł.

Ponadto zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a to: art. 60 § 3 k.r.o. poprzez jego błędną wykładnię wynikającą z przyjęcia przez Sąd Rejonowy, że wyjątkowe okoliczności (choroba psychiczna) uzasadniające przedłużenie obowiązku alimentacyjnego, powstały jeszcze przed orzeczeniem rozwodu uzasadniają przedłużenie tego obowiązku, podczas gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu wymaga przyjęcia, że przedłużenie pięcioletniego terminu przewidzianego w tym przepisie może nastąpić tylko wtedy, gdy te okoliczności powstały przed upływem pięciu lat od orzeczenia rozwodu, nie dotyczy to zatem wyjątkowych okoliczności powstałych przed orzeczeniem

rozvodu; przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że wyjątkowe okoliczności uzasadniające przedłużenie obowiązku alimentacyjnego powinny występować tylko po stronie domagającej się przedłużenia obowiązku alimentacyjnego, podczas gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu wymaga przyjęcia, że wyjątkowe okoliczności uzasadniające przedłużenie okresu alimentacyjnego powinny występować zarówno po stronie domagającej się przedłużenia tego obowiązku, jaki po stronie obciążonej dalszą segmentacją; art. 60 § 3 k.r.o. w związku z art. 132 k.r.o. poprzez błędną wykładnię wynikającą z przyjęcia, że dla przedłużenia obowiązku alimentacyjnego rozwiedzionego małżonka nie ma znaczenia istnienie krewnych uprawnionego, mogących dostarczyć mu środków utrzymania, podczas gdy prawidłowa wykładnia tych przepisów wskazuje, że dopuszczalne jest wykluczenie przedłużenia obowiązku alimentacyjnego uprawnionego z uwagi na istnienie krewnych mogących dostarczać mu środków utrzymania.

W związku z tak przedstawionymi zarzutami wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez uchylenie obowiązku alimentacyjnego powoda wzajemnego względem pozwanej wzajemnej ustalonego ugodą z 15 maja 2012 roku w zawartą przed Sądem Rejonowym w Rybniku w sprawie sygn. akt IV RC 56/12/2 od dnia wytoczenia powództwa wzajemnego, zasądzenie od powódki z pozwu głównego na rzecz pozwanego z pozwu głównego kosztów procesu wg norm przepisanych w wysokości 617 zł, zasądzenia od pozwanej wzajemnej na rzecz powoda wzajemnego kosztów procesu w sprawie z powództwa wzajemnego wg norm przepisanych w wysokości 617 zł, zasądzenie od pozwanej wzajemnej na rzecz powoda wzajemnego kosztów postępowania odwoławczego wg norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 600 zł.

W odpowiedzi na apelację pozwana wzajemna wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od powoda wzajemnego na jej rzecz kosztów postępowania odwoławczego. W uzasadnieniu wskazała, że apelacja jest bezzasadna.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i jako takie Sąd Okręgowy uznaje je za własne, to samo dotyczy rozważań prawnych poczynionych przez ten Sąd.

Skarżący w apelacji nie wykazał sprzeczności z materiałem dowodowym, wyciągnął tylko z zebranego w sprawie materiału dowodowego odmienne wnioski. Natomiast ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Rejonowy mieści się w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c., nie została przekroczona granica swobodnej oceny dowodów, a wnioski co do faktów w sposób logiczny wynikają z treści dowodów zgromadzonych w sprawie. Równocześnie Sąd Rejonowy poddał ocenie w sposób kompleksowy i właściwy cały materiał dowodowy zebrany w sprawie, a skarżący nie wykazał, aby Sąd Rejonowy uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, tymczasem tylko takie uchybienia mogą być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów, nie jest bowiem wystarczające samo przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu. Także dokumenty, tak szczegółowo opisane w apelacji, Sąd Rejonowy brał pod uwagę dokonując ustaleń faktycznych i oceny materiału dowodowego oraz wskazując na koszty ponoszone przez obie strony, w tym także koszty związane z remontami samochodu powoda wzajemnego.

W tym miejscu można podkreślić, że koszty remontu i utrzymania samochodu nie są kosztami stałymi co miesiąc obciążającymi powoda wzajemnego, lecz występują one czasowo i przyjęcie ich w wysokości 100 zł miesięcznie jest właściwym. Dodatkowo kosztów tych powód wzajemny nie wykazywał podczas ustalania ostatnich alimentów ugodą, a wówczas zarabiał o około 500 zł mniej i wiedział już, że jest obciążony obowiązkiem alimentacyjnym, a więc jego działania faktyczne także związane z zaciąganiem kredytów powinny już uwzględniać potrzebę regulowania świadczeń wynikających z tego obowiązku. Jednocześnie skarżący nie wykazał, aby od grudnia 2013 roku poniósł jakiegokolwiek wydatki na opał, a przedłożone do akt dokumenty, na które powołuje się także w apelacji, w tym zakresie dotyczą okresu czasu sprzed wytoczenia powództwa (ostatnia w 2012 roku). Ponadto koszty utrzymania obu stron z uwagi na ich dochody oraz wiek są porównywalne, a różni je konieczność opłacania przez powoda wzajemnego dojazdów do pracy i związanych z tym kosztów remontu samochodu oraz kosztów leczenia. W żaden jednak sposób nie wykazano, że koszty te różnią się w jakiś znaczny sposób pomiędzy stronami oraz, że od ostatniej ugody związanej z ustaleniem obowiązku alimentacyjnego zobowiązanego w 2012 roku doszło do jakiejś istotnej zmiany w tym zakresie.

A należy podkreślić, że tylko zmiana stosunków od daty ostatniej ugody w zakresie alimentów może wpłynąć na zmianę wysokości obowiązku alimentacyjnego bądź jego uchylenie w tym zakresie (por. art. 138 k.r.o.). Takiej zmiany stosunków pomiędzy stronami powód wzajemny nie wykazał.

Należy także wyraźnie podkreślić, zgodnie za Sądem Najwyższym (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 października 1982 roku, sygn. akt III CZP 38/82), że obowiązek alimentacyjny pomiędzy małżonkami orzeczony na podstawie art. 27 k.r.o. wygasa na skutek ustania małżeństwa, co następuje z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia rozwodowego z mocy samego prawa nie zachodzi więc potrzeba dodatkowego stwierdzenia tego w wyroku orzekającym rozwód, natomiast gdyby którykolwiek z małżonków dochodził egzekucji świadczeń alimentacyjnych wynikającej z art. 27 k.r.o. powołując się na orzeczenie ustalające wysokość tych świadczeń z mocy tego przepisu, to małżonkowi który był zobowiązany do tych świadczeń przysługuje powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności z mocy art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. i to w wystarczającym stopniu chroni jego interes.

Natomiast w rozpoznawanej sprawie doszło do orzeczenia rozwodu wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach, który stał się prawomocny 16 grudnia 2008 roku. Jednocześnie przed orzeczeniem rozwodu powód wzajemny został zobowiązany do płacenia alimentów z mocy art. 27 k.r.o. wyrokiem Sądu Rejonowego w Rybniku w sprawie sygn. akt IV 1032/06, w dniu 11 stycznia 2007 roku została zawarta ugoda pomiędzy stronami określającą wówczas ich obowiązki alimentacyjne wynikające z tego wyroku, a już po orzeczeniu rozwodu wyrokiem z 7 lipca 2009 roku Sąd Rejonowy w Rybniku obniżył obowiązek alimentacyjny do kwoty 350 zł miesięcznie /sygn. akt IV RC 112/09/, a ugodą z 15 maja 2012 roku strony zmieniły ten obowiązek na alimenty w kwocie po 400 zł miesięcznie /sygn. akt IV RC 56/12/. Zdaniem Sądu Okręgowego zobowiązanie się przez powoda wzajemnego do regulowania alimentów w kwocie po 400 zł miesięcznie już po orzeczeniu rozwodu powoduje, że jego obowiązek alimentacyjny w tym zakresie wynika już z art. 60 § 1 k.r.o., a nie jest prostym przedłużeniem obowiązku wynikającego z art. 27 k.r.o., który już wygasł.

Jeżeli chodzi zaś o przedłużenie obowiązku alimentacyjnego opisanego w art. 60 § 3 k.r.o., to istnieje możliwość jego przedłużenia z uwagi na wyjątkowe okoliczności, jeżeli one zachodzą, to sąd na żądanie uprawnionego przedłuża pięcioletni termin. Natomiast żądanie uprawnionego musi być sformułowane w drodze powództwa o ustalenie - w tym zakresie wypowiedział się Sąd Najwyższy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1970 roku, sygn., akt III CZP 109/69, opublik. w OSNC z 1970 roku, nr 10, poz. 181; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1978 roku, sygn. akt III CZP 57/78, opublik. w OSNC z 1979 roku, nr 4, poz. 66), albowiem chodzi tu o skonkretyzowanie żądania uprawnionego.

Stan niedostatku to brak własnych środków oraz możliwości zaspokojenia potrzeb uprawnionego, które są uzasadnione, przy czym małżonek domagający się alimentów w takiej sytuacji powinien w pełni wykorzystać wszystkie swoje możliwości w celu uzyskania dochodów niezbędnych do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb. W rozpoznawanej sprawie choroba powódki, istniejąca jeszcze przed orzeczeniem rozwodu, uniemożliwia prawidłowe wykorzystanie możliwości zarobkowych pozwanej związane z podjęciem pracy, na co wskazuje także renta uzyskana z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości 642 zł. Jednak ta renta nie pozwala na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb T. G.. Niewątpliwie z uwagi na jej wiek i schorzenia oraz stan faktyczny sprawy związany z potrzebami pozwanej wzajemnej zachodzi po jej stronie niedostatek.

Wyjątkowe okoliczności, od których zależy na podstawie art. 60 § 3 k.r.o. przedłużenie obowiązku alimentacyjnego muszą mieć charakter stałych, takich jak kalectwo czy choroba psychiczna, u pozwanej wzajemnej zdecydowanie istnieje choroba psychiczna, która uniemożliwia podjęcie zatrudnienia. Natomiast wyjątkowe okoliczności nie muszą występować tylko po stronie uprawnionej, ale mogą powstać także po stronie zobowiązanej do alimentacji, np.: kilkunastokrotnie wyższe zarobki zobowiązanego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 1975 roku, sygn. akt III CZP 22/79) czy też utrata możliwości zarobkowych i majątkowych. Oznacza to, że przy ocenie czy te wyjątkowe okoliczności zachodzą należy brać pod uwagę okoliczności powstałe po obu stronach, przy czym jeżeli chodzi o rozpoznawaną sprawę, to w porównaniu do poprzedniego orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego dochody netto powoda wzajemnego wzrosły o około 500 zł miesięcznie, a pozwanej wzajemnej o 23 zł miesięcznie. Dodatkowo należy zauważyć, że te okoliczności powinny istnieć najpóźniej w chwili upływu 5 letniego terminu, w

czasie którego możliwe jest przedłużenie obowiązku alimentacyjnego, a ponadto mogą zachodzić nawet już w chwili rozwodu (por. uchwałę S. Najwyższego z dnia 26 lutego 1970 r., sygn. akt III CZP 109/69, opublik. w OSNC z 1970 r., nr 10, poz. 181). Nie ma więc uzasadnionego powodu do twierdzenia, że okoliczności te muszą powstać w okresie pięciu lat od dnia orzeczenia rozwodu, albowiem mogą powstać już przed rozwodem, ale muszą być wówczas na tyle trwałe, aby istnieć także przez okres 5 lat po rozwodzie. Istnienie tych okoliczności warunkuje bowiem możliwość przedłużenia obowiązku alimentacyjnego.

Zważyć także należy, że obowiązek alimentacyjny dalszych krewnych aktualizuje się tylko wówczas, gdy zobowiązany w bliższej kolejności nie jest w stanie uczynić zadość swemu obowiązkowi, a tym zobowiązanym w bliższej kolejności w rozpoznawanej sprawie jest właśnie powód wzajemny (art. 132 k.r.o.). Dzieci pozwanej wzajemnej z poprzedniego związku nie są w stanie jej wspomóc, gdyż jeden z nich korzysta z pomocy opieki społecznej i nie posiada zatrudnienia, a drugi jest niepełnosprawny i korzysta ze świadczenia w kwocie 650 zł miesięcznie, zaś wspólna córka stron – J. A. ma 28 lat, jest zamężna, posiada dwoje małoletnich dzieci, nie pracuje i także nie jest w stanie pomóc matce ciąży na niej tylko niewielki obowiązek związany z uprzednio dokonaną darowizną przez matkę, a samo dokonanie tej darowizny świadczy o trudnościach majątkowych występujących po stronie wspólnej córki stron, a inne okoliczności nie były w sprawie wykazywane (art. 6 k.c.).

L. G., w powyższych okolicznościach faktycznych, jest w stanie regulować alimenty na rzecz pozwanej w wzajemnej w dotychczasowej wysokości.

W sprawie o alimenty, czyli także o ich podwyższenie lub uchylenie zgodnie z regulacjami wskazującymi stawki minimalne wynagrodzenia pełnomocników stron w takich procesach są one regulowane odmiennie w stosunku do osoby uprawnionej z alimentów i obowiązanej do ich świadczenia, albowiem opłaty te ustala się w stosunku do wartości przedmiotu sprawy jeżeli obowiązek zwrotu kosztów obciąża osobę zobowiązaną do alimentów, natomiast jeżeli koszty musi zwrócić strona uprawniona z alimentów to stawka minimalna wynosi wówczas 60 zł [por. § 7 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461) w związku z § 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu i § 6a ust. 1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490) w związku z § 6a ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu]. Dlatego też zarzuty skarżącego w tym zakresie są zupełnie bezzasadne, gdyż Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy zastosował unormowania art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. biorąc pod uwagę wyżej wymienione przepisy rozporządzeń wykonawczych.

Z powyższych względów zarzuty apelacji są bezzasadne.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c., należało oddalić apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczona na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, § 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu i § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, gdyż skarżący sprawę w toku postępowania odwoławczego przegrał.

SSR (del.) Roman Troll SSO Magdalena Hupa – Dębska SSO Krystyna Hadryś